

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

Az MTA hosszú évek óta pályázati lehetőségeket biztosít a határon túli magyar tudományosság képviselői számára: magyarországi ösztöndíjak elnyerésére és a szülőföldön megvalósuló programok támogatására.

Ettől az évtől e feladatának az Akadémia az Akadémiai Adattár (AAT) épülő korszerű integrált, elektronikus pályázati rendszerrel tesz eleget. A közel négyszáz beérkezett pályamunka azt jelzi, hogy jól fogadták megújuló pályázati rendszerünket.

Hírlevelünk következő számában tájékoztatjuk Önöket az eredményekről.

Kocsis Károly elnök

2. oldal

ELISMERÉSEK, DÍJAK

Szikura József biológus-botanikus, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, a Magyar Tudományos

Akadémia külső tagja több évtizedes eredményes tudományos, kutatói, oktatói munkássága, intézményszervezői, szakmai, közéleti, valamint a kárpátaljai magyar felsőoktatás fejlesztése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként a **Magyar Érdemrend Tisztikeresztje** kitüntetést vehette át Magyarország Kijevi Nagykövetségén.

[Bővebben:](#)

Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült augusztus 20-a alkalmából **B. Kovács István** rimaszombati

egyházstörténész, muzeológus, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Tudományos munkája elismeréséül **Széchenyi Ferenc-díjjal** tüntették ki **Kiss András** nyugalmazott

levéltárost, történészt, az Erdélyi Múzeum-Egyesület volt főtitkárát, alelnökét.

[Bővebben:](#)

Az Amerikai Kémiai Társaság nemzeti kongresszusán beiktatták a „**Hősök**

csarnoka” tagjainak sorába **Bodor Miklós professzort**, a Floridai Egyetem kutatóját, az MTA külső tagját.

[A professzorról bővebben:](#)

[A társaságról bővebben:](#)

A székelyudvarhelyi **Pápai Páriz Ferenc** Alapítvány **életműdíjjal** jutalmazta **Széplaki Attilát**, a Babeş-

Bolyai Tudományegyetem **orvos-professzorát** és **Zágoni Elemér**

nyugalmazott **főgyógyszerészt**, az MTA köztestületének külső tagjait.

A fiatal kutatók közül **Orbán-Kis Károly**, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem Élettani Tanszékének **adjunktusa**, az MTA köztestületének külső tagja kapott díjat.

Az alapítványról [bővebben:](#)

Szabadka városának **díszpolgárává** választották posztumusz **Tóth Lajost**, az Újvidéki Egyetem

közelmúltban elhunyt nyugalmazott egyetemi tanárát, az MTA köztestületének külső tagját.

[Bővebben:](#)

3. oldal

Kimagasló szakmai és közösségi teljesítményéért **Nagyszombat megye díszpolgárává** választja

Bauer Győző orvosprofesszort, szlovákiai magyar akadémikust, az MTA külső tagját.

[Bővebben:](#)

Zenta város Pro Urbe díját nyerte el **Piri Annamária**, a város Bolyai Tehetséggondozó Gimnáziumának végzős diákja, aki a szerbiai matematikacsapat tagjaként különdíjat nyert az I. női matematikai olimpián, amelyet Cambridge-ben szerveztek meg tavasszal.

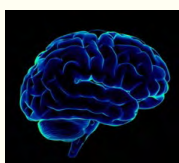
[Bővebben:](#)

A **London International Youth Science Forum** rendezvényén Magyarországot a vajdasági **Kecsenovity Egon**, a Szegedi Tudományegyetem hallgatója, a 20. ifjúsági tudományos és innovációs tehetségkutató verseny 3. helyezettje képviselte a Hőlégmotoros napkollektor-rendszer című pályázattal.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSI HÍREK

Berényi Antalnak, a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara Élettani Intézete tanársegédjének és munkatársainak állatkísérletekben sikerült **koponyán kívül elvégzett elektromos**

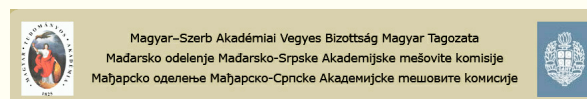
ingerléssel megállítani az epilepsziás rohamok egy bizonyos típusát, amelyről az amerikai Science magazin számolt be. A tanulmányban szerzőként és kapcsolattartóként szerepel Buzsáki György Agydijas kutató is, akinek a Newarki Rutgers Egyetemen, valamint a New York-i Egyetemen lévő laboratóriumában Berényi is munkatársként tevékenykedik.

[Bővebben:](#)

Guttman András kémikus, az MTA külső tagja bostoni kutatásait a jövő évtől a Lendület program keretében a Pannon Egyetemen folytatja. Tudományos eredményei hozzájárulhatnak **a rák hatékonyabb diagnosztikájához és terápiájához**.

[Bővebben:](#)

Korhecz Tamás, a Magyar Nemzeti Tanács elnöke és Glatz Ferenc akadémikus, a Magyar–Szerb Akadémiai Vegyes Bizottság elnöke szabadkai megbeszélésükön megállapodtak, hogy **folytatják a Vajdaság településein 1944–1948 között a magyar lakosság ellen elkövetett gyilkosságokkal és más megtorlásokkal kapcsolatos kutatásokat**. Az eddigi eredményeket közzétették a vegyes bizottság honlapján.

[Bővebben:](#)

4. oldal

Várdy Béla, az Egyesült Államok-beli Duquesne University **történész-professzora**, az MTA külső tagja, a „DP” (*Displaced Persons*) **emigráció történetén dolgozik**, akik 1944-1945-ben hagyták el Magyarországot. Munkájához szívesen fogadna forrásanyagokat.

[Bővebben:](#)

a Szegedi Tudományegyetem professzora, aki október elején mutatja be a könyvet Bécsben (lásd: Rendezvények rovat).

[Bővebben:](#)

A Kriza János Néprajzi Társaság és a Nemzeti Kisebbségkutató

Intézet bemutatták **Jakab Albert Zsolt néprajzkutató**nak, a társaság elnökének, az MTA köztestülete külső tagjának a kötetét: ***Ez a kő tétegett...*** Az emlékezet helyei Kolozsváron (1440–2012), illetve ***Emlékállítás és emlékezési gyakorlat.*** A kulturális emlékezet reprezentációi Kolozsváron.

[Bővebben:](#)

A világon egyedülálló **hüvelygomba-kezelési módszer**en dolgozik a **Szegedi Tudományegyetem és az Újvidéki Egyetem** egy közös európai uniós projekt keretében.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala

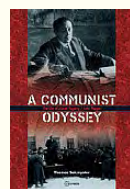
hozzáférhetővé tette a somorjai **Fórum Intézet honlapján** a népszámlálási adatok alapján készített **térképeket az egyes szlovákiai népcsoportok számáról és arányáról.**

[Bővebben:](#)

Megjelent **A magyar nyelv Ausztriában és Szlovéniában** című kötet, melynek szerkesztője **Kontra Miklós**,

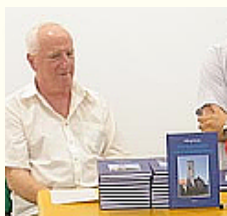

Megjelent a **székelyudvarhelyi Jézus kápolnában** végzett kutatásokat összesítő kiadvány, melynek szerzője **Sófalvi András.**

[Bővebben:](#)

Thomas Sakmysternek, a University of Cincinnati emeritus történészprofesszorának ***A Communist Odyssey*** címmel **könyve jelent meg Pogány Józsefről (John Pepper)**, a Tanácsköztársaság hadügyi, majd közoktatásügyi népbiztosáról, később az amerikai kommunista párt tagjáról, a sztálinizmus áldozatáról.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Silling Istvánnak**, az Újvidéki Egyetem szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara

egyetemi oktatójának, az MTA köztestülete külső tagjának a **Barangolások Nyugat-Bácskában. Művelődéstörténeti földrajz szülőföldről** című kötete.

[Bővebben:](#)

A csángókról írt könyvet Finnország volt kulturális minisztere, **Tytti Isohookana-Asunmaa**. A **Csángó körkép**

című művét a Finnugor Népek VI. Világkongresszusán mutatták be.

[Bővebben:](#)

Megjelent az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnökségének bölcsészeti-, nyelv-, történettudományi, valamint jog-, közgazdaság- és társadalomtudományi szakosztályainak közlönye, az **Erdélyi Múzeum idei 2. száma**.

[Bővebben:](#)

Fölkerült a világhálóra a **Bácsország** című honismereti szemle **augusztusi száma**.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

140 éves a kolozsvári magyar nyelvű egyetemi oktatás.

A jubileumot programsorozattal, köztük tudományos ülésszakkal ünneplik a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen október elején.

[Bővebben:](#)

Soós Anna, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem oktatási rektorhelyettese, az intéz-

mény magyar tagozatának vezetője, az MTA köztestületének külső tagja megbeszélést folytatott a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola vezetőivel a **kolozsvári egyetem és a beregszászi főiskola közötti oktatási és tudományos együttműködés** távlatairól.

[Bővebben:](#)

A 2010-ben alakult szegedi Délvidék Kutató Központ mellett **Vajdasági Kutató**

Központ néven testvérszervezet jött létre Magyarokanizsán. **Délvidéki Szemle** címmel tudományos szakfolyóirat kiadását is tervezik. A cél az, hogy szakmailag hiteles programokkal, konferenciákkal, kiadványokkal, infokommunikációs eszközökkel segítsék a Délvidék kiemelkedő történelmi eseményeinek feldolgozását.

[Bővebben:](#)

6. oldal

RENDEZVÉNYEK

A magyar ipari és technológiai forradalom témájában rendezte meg sorrendben **harmadik**

nyári egyetemét a Magyar Fiatalok Határok Nélkül Alapítvány.

Ezúttal a történelmi Alsólendván tartották meg a határon túli egyetemi hallgatók és műszaki tudományok iránt érdeklődők számára szervezett konferenciasorozatot.

[Bővebben:](#)

Muraközy László közgazdász, a Debreceni Egyetem oktatója

Az állam szerepe és eszközei a modern gazdaságban címmel tartott előadást Nagyváradon.

[Bővebben:](#)

Balassi
Intézet

Augusztus 27-28.
között tartotta meg

a **Balassi Intézet** évi rendes hungarológiai konferenciáját.

[Bővebben:](#)

2012. augusztus 30. és szeptember 1. között rendezték meg a Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Karán a **17. Élőnyelvi Konferenciát**, melyen Magyarországról és a környező országokból összesen 100 regisztrált résztvevő tartott előadást.

[Bővebben:](#)

A konferenciához **A vizuális kisebbségi nyelvhasználat története Dél-Szlovákiában (1918–2011.)** címmel kiállítás is csatlakozott.

[Bővebben:](#)

Szeptember 5-7. között került sor a **nyitrai Konstantin Egyetemen a Drámák**

határhelyzetben című konferenciára a Közép-európai Tanulmányok Kara Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetének és az MTA Irodalomtudományi Intézetének közös szervezésében.

[Bővebben:](#)

Szeptember 5-én a Szacsvey Akadémia történelmi modulja keretében **Gerő András**

történész, az ELTE tanszékvezető egyetemi tanára **Ferenc Józsefről** tartott előadást Nagyváradon.

[Bővebben:](#)

Horváth Gyula egyetemi tanár **Regionális szerkezet-átalakítás,**

újraiparosítás és felsőoktatás-fejlesztés, Fodor István professor emeritus pedig **Fenntartható fejlődés és környezetipar** címmel tartott előadást az MTA Kolozsvári

7. oldal

Területi Bizottsága és az Erdélyi Múzeum-Egyesület szervezésében szeptember 7-én Kolozsváron.

[Bővebben:](#)

A Szilágyság és a Wesselényi család (14–17. század) címmel **nemzetközi konferenciát** rendeztek Kolozsváron

szeptember 7–8-án.

[Bővebben:](#)

Lezajlott az örvidéki **Felsőpulyán a XII. „Kufstein”**

tanácskozás, amely ebben az évben a Kárpát-medencén kívüli magyar, köztük a tudományos örökséggel foglalkozott. A nyitóelőadást Kocsis Károly akadémikus, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke tartotta.

[Bővebben:](#)

Kocsis Károly akadémikus, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke szeptember 11-én a Magyar

Országgyűlés nemzeti összetartozás bizottságának ülésén **A területi autonómiák múltja és jelene a Kárpát-medencében** címmel tartott előadást.

[Bővebben:](#)

Október 7-én
Kontra Miklós,

a Szegedi Tudományegyetem Angol-Amerikai Intézetének professzora előadást tart Bécsben **Tudnak-e az ausztriai magyarok magyarul?** címmel.

[Bővebben:](#)

A Magyar Mérnökök és Építészek Svájci Egyesülete szervezésében **október 16-án**, a Zürichi Műszaki

Egyetem központi épületében **Szakály Sándor** történész, akadémikus **1956 katonai története** címmel tart előadást.

[Bővebben:](#)

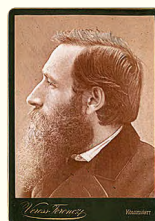
A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

Elhunyt Pál Tibor történész, az Újvidéki Egyetem tanára, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

180 éve született Kolozsváron **Veress Ferenc** műszaki alkotó, **egyetemi tanár**, a színes fényképezés egyik úttörője.

[Bővebben:](#)

145 évvel ezelőtt született **Ruzitska Béla** kolozsvári vegyész, **egyetemi tanár**. Élelmiszerkémiai, elemzőkémiai és általános kémiai kérdésekkel foglalkozott.

[Bővebben:](#)

Ugyanebben az évben született a Pozsony megyei Kátlócon (Kátló, Kátlovce) **Krippel Mór** **erdőmérnök**, egyetemi tanár, rektor. Új eljárást dolgozott ki a fa keménységi határozóinak megállapítására.

[Bővebben:](#)

Nagykárolyban született 140 évvel ezelőtt **Bresztovszky Béla mérnök**, műegyetemi tanár. Az általa vezetett egyetemi laboratórium a hazai anyagvizsgálati kutatások egyik fontos központjává vált.

[Bővebben:](#)

110 éve született **Valkó Imre kolloidkémikus**, textilvegyész, a Massachusetts Institute of Technology professzora, a New York-i akadémia tagja.

[Bővebben:](#)

95 éves lenne a Rimaszombatban született **Kolbenheyer Tibor csillagász, geofizikus**, a Szlovák Akadémia Geofizikai Intézetének megalapítója és vezetője, a kassai Műszaki Egyetem rektora, az MTA tiszteleti tagja.

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság

Kémia Szakosztálya és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Kémia és Vegyészmérnöki Intézete **november 22-25. között Nagyvárad-Féligfürdőn** tartja a **XVIII. nemzetközi vegyész-konferenciát**.

Jelentkezési határidő: október 1.

[Bővebben:](#)

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság

a Magyar Tudományos Akadémia védnöksége alatt Újvidéken november 24-én nemzetközi tudományos tanácskozás keretében emlékezik meg a magyar tudomány napjáról. Az idei tanácskozás kerettémája **a magyar nyelvű oktatás és tudományosság fejlesztése a Vajdaságban**.

Jelentkezési határidő: október 31.

[Bővebben:](#)

A Romániai Magyar Doktorandusok és

Fiatal Kutatók Szövetsége (RODOSZ) tizenharmadik alkalommal hirdeti meg **tudományos konferenciáját**, melyre **Kolozsváron kerül sor, november 9-11. között**.

Jelentkezési határidő: október 15.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

9. oldal

Az **Amerikai Magyar Tanárok Egyesülete** jövőre 38. alkalommal rendezi meg évi rendes konferenciáját Rutgersben, a The State University of New Jersey-n.
A konferencia címe: **Őrizzük a múltat - keressük a jövőt.**

Jelentkezési határidő: 2013. január 15.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

10. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2012/9. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők
az MTA [honlapján](#).

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Balas Egon

(Kolozsvár, 1922. június 7.)

*matematikus,
az Egyesült Államokban él,
a Magyar Tudományos Akadémia
külső tagja*

Balas Egon was born in Cluj (Kolozsvár), Romania, on June 7, 1922. His original name was Blatt, which was first changed to the Hungarian Balazs, later to the Romanian Balas. He defines himself as a Hungarian Jew from Romania, whose mother tongue is Hungarian. During the war he was a militant antifascist and was imprisoned in the Margit körút jail of Budapest; in the fifties he spent two years in solitary confinement in the Marmezon prizon of the Securitate in Bucharest. He left Rumania in 1966. Since 1967 he has been living in the United States. The story of his life before his emigration, *Will to freedom: A Perilous Journey through Fascism and Communism*, was published by Syracuse University Press in 2000 (paperback in 2008), and translated into Hungarian, Romanian, French, Italian and German.

Balas Egon Blatt Egonként született Kolozsváron, 1922. június 7-én. Nevét először Balázs Egonra magyarosíttatta, majd felvette a román hangzású Egon Balas nevet. Romániai magyar zsidóként határozza meg magát, anyanyelve a magyar. Elkötelezett antifasiszta volt, emiatt bebörtönözték. Budapesten, a Margit körúti fegyházban raboskodott, majd a háború után a Securitate bukaresti Marmezon börtönében töltött két évet magánzárkában. 1966-ban hagyta el Romániát, 1967. óta az Egyesült Államokban él. A Syracuse University Press 2000-ben adta ki önéletrajzát: *Will to freedom: A Perilous Journey through Fascism and Communism*. A könyv az 1922-1966. közötti időszakot idézi fel. Később lefordították magyarra, románra, franciára, olaszra és németre. A szabadság

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

II. oldal

The Hungarian edition, *A szabadság vonzásában. Veszélyes utazás fasizmuson és kommunizmuson át*, was published by the Vincze Kiadó, Budapest in 2002.

Balas graduated in economics at the Bolyai University in 1949. He got a PhD in economics (Dr. Sc. Ec.) at the University of Brussels in 1967 and another one in mathematics at the University of Paris (Dr. U. Math.) in 1968.

He has been working at Carnegie Mellon University since 1967, where he is University professor of Industrial Administration and Applied Mathematics and the Thomas Lord Professor of Operations Research now. Balas did some of the fundamental work in integer optimization. In the 1970's he introduced intersection cuts and disjunctive programming, and in the 1990's his work on lift-and-project cutting planes played a crucial role in revolutionizing the state of the art in integer programming. Balas also developed solution methods and computer codes for some industrial scheduling problems.

Every year, the Egon Balas Award is presented to the Tepper School of Business student who has written the Best Student Paper in Operations Research or Algorithms, Combinatorics and Optimization.

vonzásában. Veszélyes utazás fasizmuson és kommunizmuson át című kötetet a Vincze Kiadó adta ki 2002-ben.

1949-ben a Bolyai Egyetemen szerzett közgazdaságtudományi diplomát. 1967-ben a Brüsszeli Egyetemen közgazdaságtudományból, (Dr. Sc. Ec.), 1968-ban a Párizsi Egyetemen matematikatudományból (Dr. U. Math.) doktorált.

1967 óta a Carnegie Mellon Universityn dolgozik, az iparigazgatás és az alkalmazott matematika egyetemi professzora, valamint az operációkutatás Thomas Lord professzora. Balas munkássága az egész számú optimalizálás területén ért el alapvető eredményeket. A hetvenes években újfajta metszősíkokat vezetett be, és megalapozta a diszjunktív programozást, a kilencvenes években pedig az emelés-vetítés (lift-and-project) módszerével döntő módon elősegítette az egész számú programozás területén végbement ugrásszerű fejlődést. Balas ugyancsak megoldási módszereket dolgozott ki ipari sorba rendezési feladatokra.

A Tepper School of Business minden évben átadja az Egon Balas-díjat annak a diáknak, aki a legjobb dolgozatot írta az operációkutatás vagy az algoritmusok, a kombinatorika és az optimalizáció területén.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

III. oldal

Most important awards:

John von Neumann Theory Prize, April 1995
EURO Gold Medal, July 2001
IFORS Hall of Fame, 2006

He became an external member of the Hungarian Academy of Sciences in 2004 in the Section of Mathematics, and read his inaugural address „Integer programming – polyhedron methods” on 13 October, 2004.

Balas has received honorary doctorates from the University of Elce (Spain), the University of Waterloo (Canada), and the University of Liege (Belgium)

Contact:

Carnegie Mellon University
Tepper School of Business
Pittsburgh, PA 15213, USA
Tel.: (1) 412 268 22 85
Fax: (1) 412 268 73 57

E-mail: eb17@andrew.cmu.edu
Website: <http://public.tepper.cmu.edu/facultydirectory/FacultyDirectoryProfile.aspx?id=39>

Legfontosabb kitüntetései:

Neumann János elméleti díj, 1995. április
EURO Aranyérem, 2001. július
INFORMS „Hall of Fame”

2004-ben a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választották, a Matematikai Tudományok Osztályának tagja. Székfoglaló előadását 2004. október 3-án tartotta.

Balas Egont tiszteletbeli doktorrá avatta az Elce-i Egyetem (Spanyolország), a Waterloo-i Egyetem (Kanada) és a Liege-i Egyetem (Belgium)

Kapcsolat:

Carnegie Mellon University
Tepper School of Business
Pittsburgh, PA 15213, USA
Tel.: (1) 412 268 22 85
Fax: (1) 412 268 73 57

E-mail: eb17@andrew.cmu.edu
Honlap: <http://public.tepper.cmu.edu/facultydirectory/FacultyDirectoryProfile.aspx?id=39>

